

Ügyszám: NAIH/2017/3383/J/2

Varga Mihály úrnak
nemzetgazdasági miniszter

Nemzetgazdasági Minisztérium

Budapest
Honvéd utca 13.
1055

Tisztelt Miniszter Úr!

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvényt (a továbbiakban: új Pmt.) az Országgyűlés 2017. május 16-i ülésnapján fogadta el. E törvény több rendelkezése is korlátozza az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében szereplő alkotmányos alapjogot, a személyes adatok védelméhez való jogot.

Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése alapján a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (továbbiakban: Hatóság) feladata, hogy az információs önrendelkezési jog érvényesülését ellenőrizze. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. § (2) bekezdése szerint a Hatóság feladata a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése. Az Infotv. 38. § (4) bekezdés a) pontja alapján a Hatóság javaslatot tehet a személyes adatok kezelését érintő jogszabályok megalkotására, illetve módosítására, véleményezi az e feladatkörét érintő jogszabályok tervezetét.

A Kormány tagjainak feladat és hatásköréről szóló 52/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 102. § (1) bekezdése értelmében a nemzetgazdasági miniszter a pénz-, tőke- és biztosítási piac szabályozásáért való felelőssége keretében előkészíti a pénz-, tőke- és biztosítási piacokra, az e piacokon működő piaci szereplőkre, illetve e piacok állami felügyeletére, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzésére és megakadályozására vonatkozó jogszabályokat.

Hivatkozott jogszabályi rendelkezésekre tekintettel az alábbi indokok miatt T. Miniszter Urhoz, mint a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzésére és megakadályozására vonatkozó jogszabályok megalkotásáért felelős kormánytaghoz fordulok az új Pmt. módosítása érdekében.

I. Emlékeztetek arra, hogy a Hatóság közigazgatási egyeztetés keretében véleményezte a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló T/15063. számú törvényjavaslat (a továbbiakban: törvényjavaslat) tervezetét. A Javaslatnak az Országgyűlés részére 2017. április 12-én benyújtott szövegváltozata azonban nem vette figyelembe a Hatóság észrevételeit, ezért az Infotv. 38. § (4) bekezdés a) pontja alapján – hivatalból eljárva – a Hatóság az Országgyűlés törvényalkotásért felelős alelnökét is tájékoztatta az alábbi észrevételeiről és javaslatairól.

A törvényjavaslat véleményezése során a Hatóság észrevételezte azt, hogy a törvényjavaslat 7. §-

ának (8) bekezdéséből és az előterjesztéshez fűzött indokolásból sem állapítható meg, hogy az ügyfél-átvilágítási intézkedések körében általános jelleggel bevezetni kívánt okmánymásolás az Irányelvnek való megfelelést vagy csupán a hazai pénzügyi szolgáltatók igényét szolgálja.

Ugyanis a pénzügyi rendszerek pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásnak megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai és parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. május 20-i európai parlamenti és tanácsi (EU) 2015/849 irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 40. cikkének a) pontjában szereplő dokumentum másolás, lényegében a 2005/60/EK európai és parlamenti és tanácsi irányelv 30. cikkének a) pontjában is szerepelt. A Hatóság számára az előterjesztés alapján nem egyértelmű, hogy a két Irányelv hivatkozott cikkeiben megfogalmazott kötelezettségek között olyan mértékű tartalmi változás lenne, mely minden esetben indokoltá tenné a személyesen megjelent ügyfelek által bemutatott személyazonosító okmányok másolásának bevezetését.

Jogharmonizációs kötelezettség hiányában az előterjesztés indokolásának tartalmaznia kell az általános jellegű okmánymásolás előírásának indokolását, egy egyszerű okmánymásolat kezelése szükségességének pontos indokait, ugyanis az Infotv. 4. § (2) bekezdése alapján csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas. A személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető. Az okmánymásolás tekintetében ez amiatt is indokolt, mert a bemutatott érvényes, személyazonosító okmányban szereplő személyazonosító adatokat a dokumentum közhiteles voltára tekintettel másolatkészítés nélkül is el kell fogadni. Továbbá egy hatósági igazolványról készített másolat nem rendelkezik bizonyító erővel nyomozás vagy bírósági eljárás során, tekintettel arra, hogy nem hitelesített másolatokról van szó.

A Hatóság azt is jelezte, hogy a másolatkészítéssel a szolgáltató olyan adatot is kezelne, mely adat tárolására a törvényjavaslat [7. § (2) bekezdése] sem biztosítana felhatalmazást.

Minderre figyelemmel a Hatóság közölte az előterjesztőkkel azt is, hogy mindaddig, amíg az általános okmánymásolási kötelezettség bevezetésének indokai nem tisztázódnak, az adatminimalizálás és a célhoz kötött adatkezelés elvére figyelemmel a pénzügyi intézetek okmánymásolási gyakorlatára vonatkozó korábbi álláspontját fenntartja.

Ugyanis korábban a Nemzetgazdasági Minisztérium Nemzetközi Pénzügyi Főosztálya a személyazonosító okmányok pénzügyi szolgáltatók általi másolásának témakörében már kikérte (hiv. szám: NGM/29187/1/2015.) a Hatóság szakmai álláspontját. A Hatóság a megkeresésre válaszolva NAIH/2016/1340/V. ügyszámú levelében kifejtette azt, hogy véleménye szerint a pénzügyi szolgáltatóknak olyan megoldásra kell törekedniük, amely ügyfelek adatainak a lehető legkíméletesebb kezelésével jár együtt (adatminimum elve). Az adatminimalizálás és a célhoz kötött adatkezelés elvére is figyelemmel a Hatóság továbbra sem támogatja azt, hogy a pénzügyi szolgáltatók az előttük személyesen megjelenő ügyfelek által bemutatott személyazonosító okmányokat minden esetben másolják vagy szkenneljék azért, hogy az ügyintézői hibából adódó tévedéseket, elírásokat vagy ügyintézői visszaéléseket ellenőrizzék, megelőzzék.

Mindezeket követően anélkül, hogy az általános okmánymásolási kötelezettség bevezetésének indokai tisztázásra kerültek volna és az illetékes minisztérium egyeztetett volna a Hatósággal az Országgyűlés elfogadta a törvényjavaslatot.

II. Az új Pmt. kihirdetett normaszövegét áttekintve a Hatóság megállapította, hogy az a véleményezésre megküldött törvényjavaslat szövegéhez képest információs önrendelkezési jogot érintő fontos új rendelkezést is tartalmaz.

Ugyanis a közigazgatási egyeztetés keretében megküldött törvényjavaslat 55. §-a még azt tartalmazta, hogy

„Az adatkezelő az ügyfélnek a 7-11. § alapján rögzített személyes adataihoz való hozzáférését, személyes adatai kezelésével kapcsolatos tájékoztatás iránti kérelmének teljesítését a szolgáltató, a felügyeletet ellátó szerv, valamint a pénzügyi információs egység e törvény szerinti kötelezettségeinek ellátása, továbbá a folyamatban lévő vagy a jövőben megindítandó hatósági eljárás lefolytatása érdekében szükséges és arányos mértékben, legfeljebb a korlátozás indokainak fennállásáig terjedő időtartamban korlátozhatja.”

A törvényjavaslat e szakaszához fűzött részletes indokolásban pedig még az szerepelt, hogy

„Az Irányelv az uniós adatvédelmi szabályokra tekintettel megköveteli, hogy a szolgáltatók az üzleti kapcsolat létesítése vagy bizonyos értékhatár feletti ügyleti megbízások végrehajtása előtt tájékoztassák ügyfeleiket személyes adataiknak a pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzése céljából végzett kezeléséről, az adatkezeléshez fűződő jogaikról és kötelezettségeikről. E tájékoztatási kötelezettség teljesítése alól azonban a felfedés tilalmának követelményéhez kapcsolódóan kivételként rögzíti az Irányelv, hogy az érintettnek a rá vonatkozó személyes adatokhoz való hozzáféréshez fűződő joga részben vagy teljes mértékben korlátozható feltéve, hogy az a szolgáltató vagy az illetékes nemzeti hatóságok pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzése és megakadályozása érdekében ellátandó feladatai, valamint az esetleges hivatalos eljárások, vizsgálatok sikeres lefolytatásának céljából szükségesnek látszik.

Ezzel összhangban a Tervezet – a hazai adatvédelmi rendelkezésekre is figyelemmel – biztosítja az ügyfélnek az ügyfél-átvilágítás során rögzített személyes adataihoz való hozzáférése, személyes adatai kezelésével kapcsolatos tájékoztatás iránti kérelme teljesítésének szükséges és arányos mértékű korlátozásának lehetőségét, meghatározva annak pontos feltételeit is.”

A kihirdetett új Pmt. 55. §-a azonban már az alábbi rendelkezést tartalmazza:

„Az 54. §-ban rögzített korlátozás hatálya kiterjed az ügyfélnek a 7-11. § alapján rögzített személyes adataihoz való hozzáférése, személyes adatai kezelésével kapcsolatos tájékoztatás iránti kérelmének adatkezelő általi teljesítésére is.”

A törvény e szakaszához fűzött részletes indokolásban pedig már az szerepel, hogy

„Az Irányelv az uniós adatvédelmi szabályokra tekintettel megköveteli, hogy a szolgáltatók az üzleti kapcsolat létesítése vagy bizonyos értékhatár feletti ügyletek végrehajtása előtt tájékoztassák ügyfeleiket személyes adataiknak a pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzése céljából végzett kezeléséről, az adatkezeléshez fűződő jogaikról és kötelezettségeikről. E tájékoztatási kötelezettség teljesítése alól azonban a felfedés tilalmának követelményéhez kapcsolódóan kivételként rögzíti az Irányelv, hogy az érintettnek a rá vonatkozó személyes adatokhoz való hozzáféréshez fűződő joga részben vagy teljes mértékben korlátozható feltéve, hogy az a szolgáltató vagy az illetékes nemzeti hatóságok pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzése és megakadályozása érdekében ellátandó feladatai, valamint az esetleges hivatalos eljárások, vizsgálatok sikeres lefolytatásának céljából szükségesnek látszik.

Ezzel összhangban a törvény - a hazai adatvédelmi rendelkezésekre is figyelemmel - egyértelműsíti, hogy a felfedés tilalmának hatálya kiterjed az ügyfélnek az ügyfél-átvilágítás során rögzített személyes adataihoz való hozzáférése, személyes adatai kezelésével kapcsolatos

tájékoztatás iránti kérelmének korlátozására is.”

III. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott arra, ha az információs önrendelkezési alapjogot érintő korlátozás kényszerítő ok nélkül történik, vagy egyébként az nem áll összhangban az elérni kívánt céllal, azaz nem elkerülhetetlen, akkor az alapjog lényeges tartalmát érintő sérelem megállapítható. Az alapjog-korlátozás Alkotmánybíróság által kimunkált szükségességi és arányossági kritériumait az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése tartalmazza.

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az Alaptörvény értelmében a jogkorlátozás célja tehát minden esetben más alapvető jog érvényesülése, illetve valamely alkotmányos érték védelme kell, hogy legyen.¹

Az Alaptörvény T) cikk (l) bekezdése a jogalkotással szembeni követelmények alkotmányos alapját adja meg. A jogalkotás során kiemelt jelentőségű alapelv a normavilágosság elve, amelynek alapján elvárás az is, hogy az adott norma egyértelmű szabályozási tartalommal rendelkezzen.

Az alaptörvényi követelményeknek érvényesülniük kell a jogalkalmazás során. Ebből fakadóan az Infotv.-ben szereplő valamennyi adatvédelmi rendelkezést az Alaptörvénnyel összhangban, és az annak alapján kialakított alkotmánybírósági gyakorlat alapul vételével kell értelmezni.

A Hatóságnak az Infotv.-ből fakadó kötelezettsége, hogy a feladatainak ellátása során az alkotmányos követelményeket érvényre juttassa. A Hatóság az új Pmt. információs alapjogi szempontú vizsgálata során megállapította, hogy az új Pmt. 55. §-a a személyes adatok védelmére vonatkozó alapvető jog korlátozására hatalmazza fel a szolgáltatókat. Az érintett kezelt személyes adatairól és az adattovábbításról való tájékoztatás megtagadása az Infotv. 14-15. §-a szerint az érintettet megillető jog korlátozása

Súlyosan aggályos az új Pmt. 55. §-ának alkotmányossága. Ugyanis a normaszöveg és az indokolásának együttes értelmezéséből nem állapítható meg egyértelműen az új Pmt. 55.§-ában bevezetni kívánt alapjogi korlátozás időbeli és tartalmi korlátozásának mértéke. Az indokolás nyelvtani értelmezéséből egyértelműen az következik, hogy a korlátozás nem csupán az érintettnek a gyanús ügyletekhez kapcsolódó bejelentésekben foglalt információhoz való hozzáférése vonatkozik, hanem kiterjed az ügyfél-átvilágítás során rögzített valamennyi személyes adatra és e korlátozásnak időbeli határa sincs.

Fentiekre tekintettel a Hatóság fontosnak tartja tisztázni azt, hogy a korlátozás mértéke tekintetében mi volt a pontos jogalkotói szándék. Amennyiben a cél valóban az ex lege korlátozás volt, ennek merevségének feloldása érdekében az új Pmt. 55. §-ának módosítása szükséges.

IV.1. A fentiek mellett felhívom a szíves figyelmét arra is, hogy adatkezelésnek minősül az adatokat tartalmazó dokumentumról, mint adathordozóról az új Pmt. 7. § (8) bekezdése alapján történő másolatkészítés is.

¹ 30/1992. (V.26.) AB határozat.

Az Infotv. 5. §-ának főszabálya szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárult, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli. Kötelező adatkezelés esetén a kezelendő adatok fajtáit, az adatkezelés célját és feltételeit, az adatok megismerhetőségét, az adatkezelés időtartamát, valamint az adatkezelő személyét az adatkezelést elrendelő törvény, illetve önkormányzati rendelet határozza meg.

A személyazonosító okmányok, valamint a személyi azonosítót és a lakcímet igazoló hatósági igazolvány (a továbbiakban: lakcímgigazolvány) általános jellegű és teljes másolása az új Pmt. 7. § (2) bekezdésében meghatározott adatkörön túli², személyes adatok gyűjtését eredményezi, mert az arckép, az aláírás és a személyi azonosító rögzítésére a szolgáltatónak nincs törvényi felhatalmazása. Ugyanis az új Pmt. 7. § (9) bekezdése csak a játékkaszinót, kártyatermet működtető szolgáltatók számára biztosít lehetőséget az ügyfele képmásának rögzítésére és a létesítményen belül végzett tevékenységéről történő videófelvétel rögzítésére, valamint a képmás elektronikus nyilvántartási rendszerben történő tárolására.

IV.1.1. A törvényi felhatalmazásnál bővebb adatkör kezeléséhez az érintettek hozzájárulása szükséges.

A hozzájárulás az Infotv. 3. § 7. pontja szerinti meghatározás alapján akkor tekinthető megadottnak, ha az önkéntes elhatározáson, valamint megfelelő tájékoztatáson alapul, határozott, félreérthetetlen, továbbá azt az érintett előzetesen adta meg, vagyis ha valódi választási lehetőség áll az érintett rendelkezésére és megfelelően tájékoztatják az adatkezelés céljáról, jogalapjáról és annak körülményeiről.

A kötelező jelleggel elrendelt okmánymásolás esetében azonban a tényleges választási lehetőség hiánya miatt nem lenne biztosítható a hozzájárulás önkéntessége. Az így beszerzett hozzájárulásra alapozott adatkezelési gyakorlat pedig ellentétes lenne az Infotv. 3 § 7. pontjával, mert nem jönne létre érvényes hozzájáruláson alapuló adatkezelés.

IV.1.2. Amennyiben a lakcímgigazolványról történő ügyfélátvilágítási célú másolat készítés a lakcímgigazolvány mindkét oldalának másolásával jár, az a személyi azonosító kezelését eredményezi, anélkül, hogy erre a Pmt.7. § (2) bekezdésében felsorolt adatok igazolása céljából szükség lenne. Ennek az adatkezelésnek nagy lenne az adatvédelmi kockázata, mert a személyi azonosító, - mint arra korábban már az Alkotmánybíróság is rámutatott - a leginkább védendő egyedi azonosító.

Az ügyfelek személyazonosítása kizárólag a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvényben meghatározott személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány valamelyikének bemutatásával vagy a személyazonosító jel helyébe

² Az új Pmt. 7. § (2) bekezdése szerint a szolgáltató az azonosítás során az alábbi adatokat köteles rögzíteni:

- a) a természetes személy
 - aa) családi és utónevét,
 - ab) születési családi és utónevét,
 - ac) állampolgárságát,
 - ad) születési helyét, idejét,
 - ae) anyja születési nevét,
 - af) lakcímét, ennek hiányában tartózkodási helyét,
 - ag) azonosító okmányának típusát és számát;"

lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvényben (a továbbiakban: Szaz.tv.) meghatározott valamely azonosítási mód alkalmazásával történhet.

A Szaz.tv. 6. § (1)-(3) bekezdései három azonosító kódot határoznak meg, amelyek alapján a törvényben meghatározott esetben a természetes személyt azonosítani lehet. Ezek:

- a) adóazonosító jel az adózással kapcsolatos nyilvántartásban,
- b) a Társadalombiztosítási Azonosító Jel (TAJ szám) az egészségügyi, a szociális és a társadalombiztosítási és a magánnyugdíj rendszerrel kapcsolatos nyilvántartásokban,
- c) a személyi azonosító a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásban.

A Szaz.tv.-el már az is kollíziót eredményez, ha egy ágazati törvény olyan azonosító kód felhasználást ír elő, amely nem szerepel a Szaz.tv.-ben, ilyen például a személyi azonosító pénzügyi szolgáltatók által – okmánymásolaton - való gyűjtése.

A Szaz.tv. 4. § (1) bekezdés c) pontja alapján a fenti három azonosító kóddal és családi és utónevével is lehet azonosítani a polgárt törvényben meghatározott esetben. A Szaz.tv. 4. § (1) bekezdés c) pontjában előírtak szerint törvényes jogalap megléte esetén az adatkezelőnek lehetősége van arra, hogy a polgárt a személyi azonosítóval és családi és utónevével azonosítsa.

Mivel a Pmt. előírásai az ügyfélazonosításra megadják a törvényes jogalapot, elvileg nem lenne akadálya annak, hogy a szolgáltatók az érintettet a személyi azonosítójával és családi és utónevével azonosítsák, ha a személyi azonosító kezeléséhez az érintett a Szaz.tv. 35. §-a alapján előzetesen, írásban hozzájárult.

Azonban, amennyiben a szolgáltatók ügyfélazonosítási célból kívánják kezelni az ügyfelek lakcímgazolvány másolatainak szereplő adatait, köztük a személyi azonosítóját, akkor azon kívül az ügyfeleknek csak a családi és utónevét lesznek jogosultak kezelni. Ebből az is egyértelműen következik, hogy további személyes adatokat (pl. születési hely és idő, születési család és utónév, anyja születési család és utóneve) ügyfélazonosítási célból nem kezelhetnek, az eddig kezelt további személyes adatokat pedig törölniük kell.³

A személyi azonosító kezelésére ügyfélazonosítási célból plusz adatként a már meglévő, a szolgáltatók által kezelt személyes adatok mellett tehát nincs lehetőség, akkor sem, ha a személyi azonosító kezeléséhez az ügyfél előzetesen írásban hozzájárult. Tehát ebben az esetben választaniuk kell a Szaz.tv. 4. § (1) bekezdés előírásai alapján felkínált személyazonosítási módok közül, azokat pedig a (2) bekezdésre tekintettel egyidejűleg nem alkalmazhatják ugyanazon célból.

IV.1.3. Az okmánymásolást érintő adatvédelmi követelmények a személyazonosító okmányok tekintetében törvénymódosítással biztosítható úgy, hogy a szolgáltatók által kezelhető/rögzíthető adatkör törvénymódosítással hozzáigazításra kerül az általánosan bevezetett okmánymásolás eredményeként kezelésre kerülő adatkörhöz.

A lakcímgazolványt érintően pedig az új Pmt.-ben biztosított okmánymásolás megszorító értelmezése, azaz lakcímgazolvány kétoldalas, a személyi azonosító kezelését is biztosító okmánymásolat készítésének megtiltása szükséges.

³ Az Alkotmánybíróság elvi élel mondta ki azt, hogy két személyazonosító jelrendszer (például személyazonosító igazolvány okmányazonosítója és a személyi azonosító) együttes és kötelező használata ugyanarra a célra alkotmányellenes (ABH 1994, 148.).

IV.2. Az Irányelv 13 cikkének (1) bekezdés a) pontjában foglaltak, azaz az ügyfél azonosításának és kilétének független forrásból származó adatok vagy információk alapján történő ellenőrzésének az új Pmt. 7. § (7) bekezdésébe és 8. § (5) bekezdésébe történt átültetése sem volt megfelelő.

Az új Pmt. megfogalmazása túl általános, az adatforrások megjelölése nem elég konkrét. A személyazonosság „nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartás vagy olyan nyilvántartás alapján, történő ellenőrzés melynek kezelőjétől törvény alapján” „a szolgáltató adatigénylésre jogosult” nem elégséges.

Az Alkotmánybíróság 144/2008. (XI.26.) AB határozatának indokolása szerint nem elegendő általánosságban meghatározni az adatigénylők körét, és nem elegendő általános felhatalmazást adni az adatigénylésre. Az információs önrendelkezési jog alaptétele, hogy a célhoz kötöttség elve az adatkezelés egész folyamatára, így az adatigénylésre, adatátvitelre is vonatkozik. A korábbi alkotmánybírósági határozatokkal összhangban ebben az alkotmánybírósági határozatban is megállapításra került, hogy az adatok átadására és igénylésére vonatkozó részletes szabályokat, felhatalmazó rendelkezéseket az adatok kezeléséről szóló törvényben kell elsősorban meghatározni, mivel alkotmányos alapjog közvetlen korlátozására csak törvény adhat felhatalmazást.

E szabályozási követelményekre tekintettel indokolt lenne az ellenőrzéshez adatszolgáltatásra köteles konkrét nyilvántartások körét is meghatározni.

V. A fentiekben leírtakkal összefüggésben az alábbiakban tájékoztatom az európai adatvédelmi rendelet információs alapjogot érintő előírásairól.

Az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27. napján négyéves előkészületet követően fogadta el az új adatvédelmi csomagot:

- Az Európai Parlament és a Tanács 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (továbbiakban: GDPR)
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/680 irányelve (2016. április 27.) a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről.

A GDPR teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó, nem igényel tagállami átültetést. A GDPR 2016. május 24. napjától hatályos, azonban 2018. május 25. napjától lesz alkalmazandó. A (171) preambulum bekezdés alapján a GDPR alkalmazásának időpontja előtt megkezdett adatkezelést összhangba kell hozni a renDELETEL, ami felkészülést igényel, mind az adatkezelőktől, mind a hatóságoktól.

Az Infotv. alapelvei mind-mind megtalálhatóak a GDPR-ben⁴, sőt az uniós jogszabály egyes, az Infotv. más rendelkezései között nevesített adatkezelői kötelezettségeket alapelvi szintre emel. A tisztességes és törvényes adatkezelés elve egy újabb követelménnyel egészül ki az Infotv.-ben megismert tartalomhoz képest. Az uniós jogalkotó az alapelv fókuszába állítja azt is, hogy az adatkezelést az érintett számára átlátható módon kell végezni.

Az adatminimalizálás (adattakarékosság) elve szintén lényegében megegyezik az Infotv.-ben szereplő alapelvvvel. A GDPR szerint a személyes adatok kezelésének az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőek és relevánsak kell, hogy legyenek, és az adatkezelésnek az elengedhetetlenül szükségesre kell korlátozódniuk.

A GDPR emellett további olyan adatvédelmi követelményeket is előír, amelyekkel a magyar adatkezelők már találkozhattak a Hatóság egyes határozataiban:

- a. A GDPR kiemeli, hogy a hallgatás, az előre bejelölt négyzet vagy a nem cselekvés nem minősül hozzájárulásnak.⁵
- b. A GDPR – az Adatvédelmi Munkacsoport gyakorlatával összhangban – rögzíti azt is, hogy a hozzájárulás megadása nem tekinthető önkéntesnek, ha az érintett nem rendelkezik valós vagy szabad választási lehetőséggel, és nem áll módjában a hozzájárulás megtagadása vagy visszavonása, anélkül, hogy ez kárára válna.⁶
- c. Az uniós jogszabály szerint nem tekinthető önkéntesnek a hozzájárulás, ha a szerződés teljesítését (például: a szolgáltatás nyújtását) olyan adatkezeléshez való hozzájáruláshoz kötik, amely adatkezelés nem szükséges a szerződés teljesítéséhez.⁷
- d. A hozzájárulás továbbá nem tekinthető önkéntesnek akkor sem, ha nem tesz lehetővé külön-külön hozzájárulást a különböző személyes adatkezelési műveletekhez.⁸

A szóban forgó szabályok alkalmazása véleményünk szerint a személyes adatok védelméhez való jog tömeges sérelmével járhat, ezért fontosnak tartjuk a szabályozás korrekcióját. Bízunk abban, hogy erre mielőbb sor fog kerülni. Hatóságunk kész további konzultáció keretében együttműködni a Nemzetgazdasági Minisztérium szakértőivel a megfelelő adatvédelmi garanciákat tartalmazó szabályozás előkészítésében, ugyanakkor készek vagyunk megfontolni az utólagos normakontroll indítványozásának kezdeményezését az alapvető jogok biztosánál, ha nem nyílna más mód az információs alapjogi szempontból problematikus szabályozás korrekciójára.

Tisztelt Miniszter Úr! Kérem, hogy a Hatóság fentiekben ismertetett észrevételeivel kapcsolatos álláspontjáról 15 napon belül tájékoztatni szíveskedjék.

Budapest, 2017. június „ 29 „.

Postaúvateltív.

2017 JUN. 29 AS

Tisztelettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök, c. egyetemi tanár

⁴ GDPR 5. cikk

⁵ GDPR (32) preambulum bekezdés

⁶ GDPR (42) preambulum bekezdés

⁷ GDPR 7. cikk (4) bekezdés

⁸ GDPR (43) preambulum bekezdés